

UITVOERINGSAGENDA RIJKE GROENBLAUWE LEEFOMGEVING

Eerste contourversie 1.1

25 april 2018

Inhoudsopgave

<i>Disclaimer</i>	2
1. Doorkijk vanuit de Visie	4
2. De 'GAP': het verschil tussen nu en straks	6
3. Opmaat naar een realisatiestrategie	9
4. Strategische agenda	16
5. Gebiedsagenda	20
6. Instrumentenmix	31
7. Financiën	32

Colofon

Dit is een uitgave van de provincie Zuid-Holland.
April 2018

Provincie Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
www.zuid-holland.nl

Samenstelling en redactie

Wieger Zwikstra
Christiaan Oud
Tom Keek
Erik Verhaar
Claire van Leeuwen

Fotografie

Joost Bouwmeester

Vormgeving

Claire van Leeuwen

Disclaimer

Voor u ligt de contour van de Uitvoeringsagenda Rijke Groenblauwe Leefomgeving (RGL). Deze contour van de Uitvoeringsagenda RGL

is een eerste versie van de Uitvoeringsagenda die hoort bij de Visie RGL.

Deze versie is nog verre van compleet, maar is bedoeld om een beeld te schetsen van de werking van de Uitvoeringsagenda RGL ten opzichte van de Visie en laat zien welke inhoud er in de agenda te verwachten is. De Uitvoeringsagenda RGL is een groeidocument in de lijn van een nieuwe manier van werken van provincie en partners. Vandaar dat we deze contourversie van de agenda aan u voorleggen.

De inhoud van deze contourversie van de Uitvoeringsagenda RGL is met name gevuld op basis van de oogst van de Broedweek die eind maart 2018 is gehouden.

Voor de verdere uitwerking van deze contourversie naar een volwaardige uitvoeringsagenda, zullen we de komende maanden alle interne en externe belanghebbenden spreken. We doen rond de zomer een ronde langs overleg- gremia, zoals gebiedstafels en sectorale overlegfora, om daar inhoudelijke input en samenwerkingsscenario's en sturingsarrangementen op te halen. We zullen, waar mogelijk, aanhaken bij lopende en bestaande overleggen om deze input op te halen.

Het karakter van de Uitvoeringsagenda RGL is voortschrijdend. De Uitvoeringsagenda zal gaandeweg worden geactualiseerd en wordt naar verwachting jaarlijks aangepast aan actuele ontwikkelingen.

RIJKE GROENBLAUWE LEEFOMGEVING

TIJDLIJN

Visie & Agenda

Inwoners, overheden en maatschappelijke organisaties werken samen met de Provincie Zuid-Holland aan de **Rijke Groenblauwe Leefomgeving**.

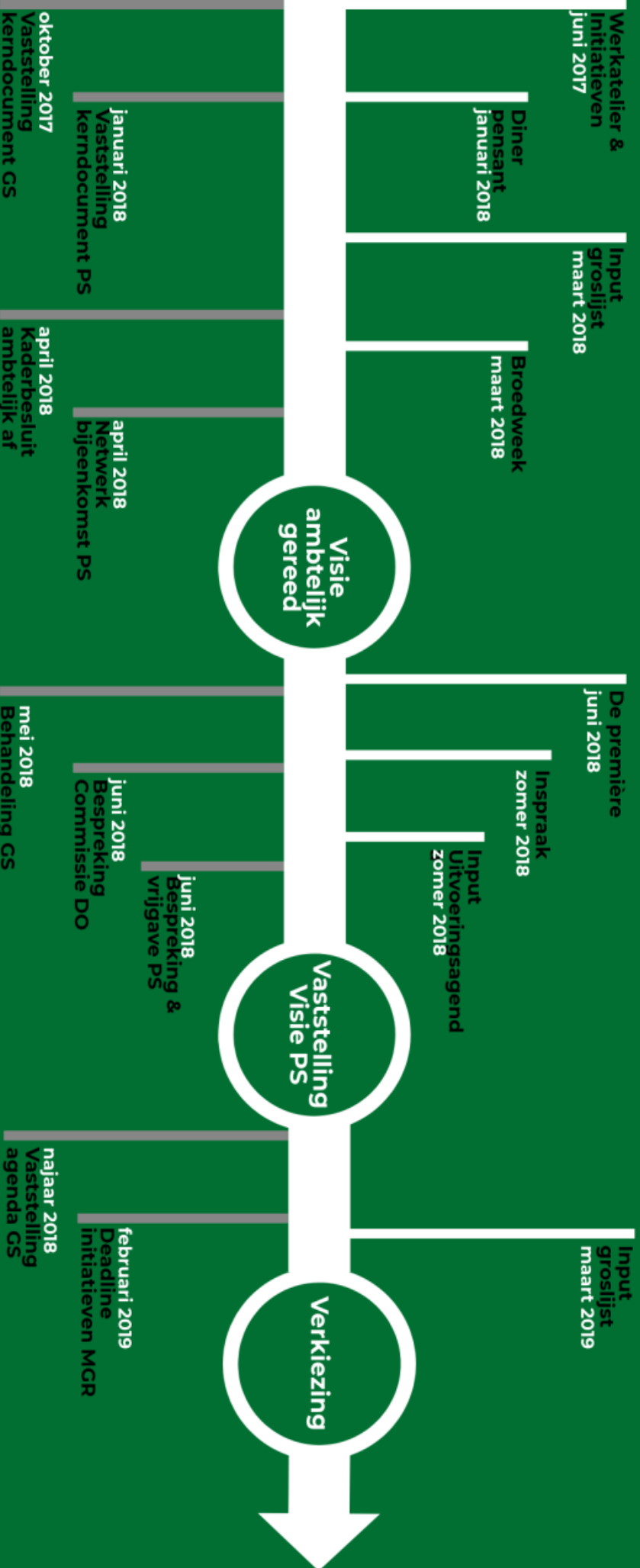
Het proces van de totstandkoming van de visie en de uitvoeringsagenda is **transparant** en **netwerkend**

De uitvoeringsagenda is van iedereen, **voortschrijdend** en continu **aanpasbaar**.

Daarnaast staan we ook **online** voor je klaar

PARTNERS

PROVINCIE

1. Doorkijk vanuit de Visie

Waar gaan we volgens de Visie RGBL naartoe?

Doorkijk vanuit de Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving

In de Visie hebben we onze ambities beschreven, ingedeeld naar thema's.

Nu de ambities duidelijk zijn – de streep op de horizon is gezet – gaan we aan de slag om daar te komen.

Hiervoor is deze Uitvoeringsagenda RGBL opgesteld. Deze uitvoeringsagenda bevat in het kort de stappen die we inzetten om bij de streep op de horizon te komen. Periodiek wordt de Uitvoeringsagenda RGBL samen met de partners geactualiseerd. Zijn de stappen die we hebben ingezet voldoende om het einddoel te bereiken, of is bijstelling in aanpak noodzakelijk? Naar verwachting zal de Uitvoeringsagenda RGBL in eerste instantie jaarlijks worden geactualiseerd, op termijn zal daar wellicht een langere termijn tussen kunnen zitten.

De strategische prioriteiten van de uitvoeringsagenda

De verschillende opgaven van de Visie willen we zo snel mogelijk tot een concreet resultaat brengen. Niet alles kan echter in een paar jaar gerealiseerd worden. In deze eerste contouren van een Uitvoeringsagenda doen we een aanzet om tot prioriteiten en daarmee tot een realistische en daadkrachtige agenda te komen. In dit overgangsjaar willen we met de strategische agenda voldoende recht doen aan de belangrijke realisatie van het huidige natuur- en recreatiebeleid. Maar we geven met deze eerste agenda ook ruimte voor vernieuwing.

De prioriteiten van de strategische agenda veranderen in de loop van de tijd, wanneer we politiek andere accenten leggen of initiatieven van onze partners in uitvoering komen. De prioriteiten dragen in meer of mindere mate bij aan de opgaven van de Visie. In de strategische agenda geven we dat aan met +++ (grote impact op de opgave) tot + (voldoende impact) op de opgave uit de Visie.

Bij de vaststelling van de Visie RGBL in het najaar van 2018 wordt de Uitvoeringsagenda RGBL voor de eerste keer vastgesteld. Dan is de agenda ook voor het eerst compleet. De komende maanden vinden nog diverse gesprekken plaats met partners.

Bij de indeling is (indicatief) aangegeven in hoeverre de prioriteit bijdraagt aan de opgaven vanuit de Visie RGBL. De daadwerkelijke bijdrage op deze onderdelen hangt nadrukkelijk ook af van de uitwerking van de inliggende (deel)prioriteiten en resultaten. De manier waarop we dit meer SMART gaan meten is onderdeel van de meetlat Groenrendement (zie hoofdstuk Instrumentenmix).

Prioriteiten Uitvoeringsagenda	Impact op de opgaven van de Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving
1. Kwaliteitssprong in natuur- en recreatiegebieden	<ul style="list-style-type: none"> • Gezonde leefomgeving voor mens en natuur: ++ • Groenblauw in en om de stad: ++ • Landschap en duurzame landbouw: + • Beheren, ontwikkelen en beschermen: +++ • Beleven en genieten van de leefomgeving: +++
2. Kwaliteitssprong groenblauwe corridors	<ul style="list-style-type: none"> • Gezonde leefomgeving voor mens en natuur: +++ • Groenblauw in en om de stad: +++ • Landschap en duurzame landbouw: ++ • Beheren, ontwikkelen en beschermen: +++ • Beleven en genieten van de leefomgeving: +++
3. Naar een duurzame, groene en circulaire economie	<ul style="list-style-type: none"> • Gezonde leefomgeving voor mens en natuur: ++ • Groenblauw in en om de stad: +++ • Landschap en duurzame landbouw: +++ • Beheren, ontwikkelen en beschermen: ++ • Beleven en genieten van de leefomgeving: +++
4. Naar een waterrijke leefomgeving	<ul style="list-style-type: none"> • Gezonde leefomgeving voor mens en natuur: +++ • Groenblauw in en om de stad: +++ • Landschap en duurzame landbouw: + • Beheren, ontwikkelen en beschermen: +++ • Beleven en genieten van de leefomgeving: +++
5. Partners in hun kracht zetten	<ul style="list-style-type: none"> • Gezonde leefomgeving voor mens en natuur: + • Groenblauw in en om de stad: +++ • Landschap en duurzame landbouw: +++ • Beheren, ontwikkelen en beschermen: +++ • Beleven en genieten van de leefomgeving: +++
6. Drieluik van onderzoek, communicatie en onderwijs versterken	<ul style="list-style-type: none"> • Gezonde leefomgeving voor mens en natuur: +++ • Groenblauw in en om de stad: + • Landschap en duurzame landbouw: ++ • Beheren, ontwikkelen en beschermen: ++ • Beleven en genieten van de leefomgeving: +
7. Bewoners en ondernemers zijn eigenaar van “hun” groen	<ul style="list-style-type: none"> • Gezonde leefomgeving voor mens en natuur: +++ • Groenblauw in en om de stad: +++ • Landschap en duurzame landbouw: + • Beheren, ontwikkelen en beschermen: ++ • Beleven en genieten van de leefomgeving: +++

2. De 'Gap': het verschil tussen nu en straks

Het verschil tussen nu en straks en wat daarvoor nodig is.

Introductie

Zuid-Holland is trots op haar landschap en het wordt gewaardeerd door haar inwoners. Zij geven het landschap een gemiddeld cijfer van 8 min. Dit cijfer drukt de waardering uit die de inwoners hebben voor de investeringen die de provincie en haar netwerkpartners de afgelopen jaren gedaan hebben.

Met de nieuwe Visie wil de Provincie Zuid-Holland de leefomgeving groener, waterrijker en klimaatbestendiger maken, zowel binnen de stad als daarbuiten. Om daar invulling aan te geven, maken we afspraken met onze partners over welke effecten we gaan meten om de voortuitgang op de juiste indicatoren in beeld te brengen. Om de voortgang en de gerealiseerde kwaliteit te bewaken werken we met een Integraal Dashboard. Daarom starten we met het krijgen van een volledig en gedetailleerd beeld van waar we nu staan (nulmeting).

Op sommige onderdelen of onderwerpen zal de juiste kennis of het juist kennisniveau ontbreken. Daarom gaan we ook werken met een kennisagenda, waarin de aanwezige, afwezige en gewenste kennis op het gebied van de groenblauwe leefomgeving in beeld wordt gebracht, wordt bijgehouden en gemonitord.

Integraal Dashboard Natuurkwaliteit

We willen toe naar een integraal dashboard 'De Staat van het Zuid-Hollands Groenblauw 2018 – 2050'. Dit dashboard bevat een kwalitatieve weergave van waar we staan in de verschillende gebieden in relatie tot het behalen van de beoogde ambities. Het bevat tussentijdse mijlpalen en handvatten om zo nodig bij te sturen. In het dashboard komen alle onderzoeksgegevens samen in één overzichtelijk beeld.

Wij geloven in een data gedreven samenwerking, waarbij we uitgaan van een gezamenlijke feitenbasis. We beginnen met gedeeld vertrekpunt met alle partijen om van daaruit de samenwerking op te zetten en data gedreven beleid en uitvoering te ontwikkelen. We maken daarbij gebruik van data analytics (Public Intelligence).

Op dit moment worden er al diverse onderzoeken en metingen uitgevoerd. We weten ook al dat er behoefte is aan aanvullende onderzoeken en metingen. Te denken valt aan:

- Wat zijn de consequenties van de scenario's aantallen boerenlandvogels?
- Welke natuur moet Zuid-Holland nog leveren om 100% biodiversiteit methode PBL te leveren?
- Wat zijn de mogelijke gevolgen van klimaatverandering t.a.v. biodiversiteit?
- Health check routenetwerken
- Wat is de vraag aan voorzieningen gezien de veranderende bevolkingssamenstelling?

Op basis van data analytics willen we dit soort behoeften oppakken en op de juiste manier samenbrengen om de staat van de Zuid-Hollands groenblauwe leefomgeving in een overzichtelijk dashboard bij elkaar te brengen.

Nulmeting Zuid-Hollands Groenblauw

Naast dat we nu al diverse onderzoeken en metingen uitvoeren, definiëren we eerst waar we nu staan en waar we uit willen komen. Het verschil tussen beiden noemen we de zogeheten 'Gap'. Voor het definiëren van de Gap voeren we een nulmeting uit.

De nulmeting levert een gedetailleerd en scherp beeld van de huidige staat van de Zuid-Hollands groenblauwe leefomgeving. De nulmeting voeren we samen met onze partners uit. De nulmeting kan eventueel ook bestaan uit verschillende delen, waarbij enerzijds nulmetingen worden uitgevoerd in (deel)gebieden, en anderzijds op het niveau van de gehele provincie. Voor de nulmeting maken we ook gebruik van data analytics en leggen we vanaf het begin ook het verband tussen de beoogde indicatoren om op te nemen in het dashboard. Het beoogde dashboard houdt vervolgens bij hoe we ervoor staan om de 'Gap' te dichten.

Kennisagenda

Voor het ontwikkelen van een integraal dashboard 'De Staat van het Zuid-Hollands Groenblauw 2018 – 2050', maar ook tijdens het realiseren van de ambities uit de Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving zal er op meerdere punten tegen kennishiaten worden aangelopen. Kennis kan wel beschikbaar zijn maar misschien niet bereikbaar of kennis kan in zijn geheel ontbreken. Op het moment bestaat er onvoldoende overzicht van aanwezige, afwezige en gewenste kennis op het gebied van de groenblauwe leefomgeving van de provincie Zuid-Holland. Er daarom behoefte aan een algemene aanpak voor het eenduidig en centraal in beeld brengen van kennis, opvullen van de gaten in kennis en het borgen dat de kennis beschikbaar blijft.

Omdat kennis vaak pas wordt gevraagd op het moment dat het praktisch ingezet moet worden, is het nuttig om niet 'in het wilde weg' kennis of data te gaan verzamelen, maar hiervoor te gaan werken met een Kennisagenda.

Vanuit het belang van Public Intelligence wordt er hard gewerkt aan een efficiënte manier van verzamelen, analyseren, inzichtelijk maken en delen van data. Daarnaast werkt de Provincie Zuid-Holland aan volledige beschikking en meer openheid van gegevens, waarbij *open data* een kernwaarde is Transparant Open Provincie (TOP). Meer informatie kan [hier](#) worden gevonden). We werken samen om de verzamelde kennis zo veel mogelijk openbaar te verspreiden. We verspreiden actief de boodschap van *open data* zoveel mogelijk onder collega's, opdrachtnemers, opdrachtgevers, bedrijven en overheden. Daarbij is samenwerking met de relevante kennisinstututen en kennisnetwerken cruciaal. We nemen actief deel aan deze netwerken en onderhouden we goede relaties met dataverzamelaars en dataverspreiders, zowel op grote schaal met kennisinstututen als op kleine schaal bij kleine projecten van particulieren. Hiermee bouwen actief aan een hecht netwerk om kennis te verzamelen, te bundelen, te verspreiden en uit te dragen.

3. Opmaat naar een realisatiestrategie

Sneller, daadkrachtiger, integraler, inclusiever, effectiever en adaptiever werken

Disclaimer

Dit hoofdstuk is een opmaat naar een realisatiestrategie.

Met dit hoofdstuk openen we het goede gesprek met de partners over wenselijke strategieën, zodat we samen het verschil maken voor de meest Rijke Groenblauwe Leefomgeving in verstedelijkt gebied van Europa.

De periode tot 1 september 2018 gebruiken we om deze realisatiestrategie te ontwerpen.

Onze partners worden uitgenodigd hieraan mee te werken.

Partners aan zet samen met een slagvaardige provincie

De realisatie van de ambities en opgaven uit de Visie staan in deze uitvoeringsagenda centraal. Omdat deze visie het gezamenlijke gedachtengoed is van alle partners die betrokken zijn bij de groenblauwe leefomgeving, willen we de uitvoeringsstrategie ook een gezamenlijke strategie laten zijn.

We willen de Visie slagvaardig met onze partners tot stand brengen. De tijd dringt immers. De toename in het aantal inwoners, de druk op de groene ruimte, de stagnerende biodiversiteit, de behoefte aan een gezonde leefomgeving en een steeds grotere stroom aan toeristen vragen hierom. Provincie Zuid-Holland, andere overheden, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en bewuste inwoners werken samen aan de meest Rijke Groenblauwe Leefomgeving in het verstedelijkt gebied van Europa. De ambities uit de Visie RGBL vragen om heldere en effectieve samenwerking van deze sterke partners.

De mate van de inzet van de provincie volgt uit de opgave en het provinciaal belang daarbinnen. De komende maanden gaan we als provincie scherper formuleren wat het provinciaal belang is en hoe dat zich vertaalt naar de omvang en intensiteit waarmee de provincie haar inzet bepaalt. Want we willen daadkrachtig zijn op wat wij (moeten) willen en partners in hun kracht zetten waar zij (moeten) willen.

We gebruiken hierbij natuurlijk ook het gedachtengoed van het NSOB model.

Met een dergelijke aanpak verwachten we met onze partners een slagvaardige uitvoeringsagenda te maken met de volgende zes realisatiestrategieën:

- Sneller:** Lopende ambities voor meer natuur- en recreatiegebieden en groene verbindingszones versneld uitvoeren.
- Daadkrachtiger:** Taskforce om een kwaliteitssprong te maken per regio, met heldere doelen en taakverdeling tussen partners.
- Integraler:** Meekoppelen met andere grote opgaven, zoals klimaat, verstedelijking en energie
- Inclusiever:** De economie koestert het natuurlijk kapitaal en ontwikkelt meer biodiversiteit en beleefbaar groen.
- Effectiever:** Onze inzet en middelen met meer effect inzetten.
- Adaptiever:** Beter anticiperen op ontwikkelingen en trends in de samenleving en bevolkingssamenstelling en klimaat

Ontwikkelrichting

De zes realisatiestrategieën zullen we de komende twee jaar steeds verder concretiseren en uitwerken in bestuurlijke en juridische interventies met een bijbehorende instrumentenmix. In volgende versies van de Uitvoeringsagenda zal dit waar nodig en mogelijk per opgave worden gespecificeerd.

De ontwikkelrichting per strategie duiden we als volgt:

Sneller:

Lopende ambities voor meer natuur- en recreatiegebieden en groene verbindingszones en klimaatcorridors versneld uitvoeren. Per gebied willen we vaststellen welke realisatiestrategie het meest kansrijk is.

De realisatie van bijvoorbeeld de NNN en de ecologische verbindingszones is volop in de uitvoering. Zo langzamerhand zijn de makkelijkere gebieden gedaan, nu komt het moeilijkere werk. De provincie gaat ervan uit dat realisatie uiterlijk 2027 mogelijk is, maar zal het instrument onteigening wanneer de deadline van 2027 in gevaar komt niet schuwen. De provincie stelt zich ten doel de realisatie dan volledig af te ronden.

Daadkrachtiger:

De provincie start met partners een taskforce om een integrale kwaliteitssprong te maken in drie regio's, t.w. NP Hollandse Duinen, NP NL Delta en het oostelijk weide- en plassengebied. De provincie gaat met de regio heldere realisatiedoelen, een prioritering, planning en taakverdeling met de partners bepalen. De provincie zal meer dan tot nu toe sturing uitoefenen vanuit het provinciaal belang en 'het wat', waaronder de verantwoordelijkheid voor de bovenlokale opgaven, zoals de toename aan biodiversiteit, variatie in recreatieaanbod, provinciale robuuste corridors tussen natuurgebieden en vanuit de stad en een meer klimaatadaptieve en natuurinclusieve landbouw. De prioriteiten per regio leggen we langs de Meetlat Groenrendement. De resultaten hiervan nemen we op in het hoofdstuk gebiedsagenda van de voorliggende Uitvoeringsagenda RGBL.

Integraler:

De provincie wil dat elke opgave actief op zoek gaat naar meekoppelkansen. Dit betekent dat vanuit de blauwgroene opgaven verbinding wordt gezocht met andere grote opgaven en concernambities, zoals klimaat, verstedelijking en energietransitie. Tegelijkertijd wordt ook vanuit deze andere opgaven naar meekoppelkansen met bijvoorbeeld natuur, recreatie en erfgoed gezocht.

Daarnaast werkt de provincie binnen het beleidsdomein blauw-groen met een integrale visie en agenda in gebieden. Zo maken we met de N2000-gebieden als vertrekpunt een systemisch plan, waarbij we zowel de biotische als de abiotische (waterbeheer en luchtkwaliteit) samenhang met de omgeving in kaart brengen. In dit plan worden ook verbeteracties opgenomen om de biodiversiteit en de omvang van de populatie (m.n. het volume aan insecten) te versterken.

Daarbij brengen we ook in kaart hoe we het medegebruik (recreatie, landbouw en faunabeheer) van deze natuurgebieden en hun omgeving zodanig kunnen reguleren, dat dit bijdraagt aan de biodiversiteitsdoelen.

Inclusiever:

Natuur, waterbeheer en beleving van parken en landschappen zijn van oudsher een exclusieve overheidstaak. Daar wil de provincie een grootschalige transitie in veroorzaken. We willen er naar toe dat economische sectoren het natuurlijk kapitaal zelf koesteren en meer biodiversiteit, wateroppervlakten en beleefbaar groen ontwikkelen als inclusief onderdeel van de bedrijfsvoering. Op deze manier wil de provincie het eigenaarschap van blauwgroen meer terugleggen in de samenleving, bij ondernemers, bedrijfssectoren en inwoners(collectieven).

We gaan daarom innovaties in de realisatiestrategie met nieuwe samenwerkingsarrangementen ontwikkelen.

- Zo verdient het voorbeeld van de Groene Cirkels navolging. Wij starten nieuwe Groene Cirkels met overheden, maatschappelijke organisaties, universiteiten en bedrijfsleven. Deze Cirkels zouden zich kunnen bewegen rond klimaat-neutrale ketens, circulaire economie met de natuur als partner en verbindingen tussen stedelijk en landelijk gebied.
- Daarnaast wordt geëxperimenteerd met nieuwe vormen geïnspireerd op “wonen in de natuur: Nieuwe Marken op Goeree” en de Vereniging van Eigenaren in bijvoorbeeld Midden Delfland en Voedselcoöperaties.
- De aanzienlijke verstedelijkingsopgave en een toenemende toeristenstroom vragen een forse investering in blauwgroen. De provincie zal daarom starten met experimenten en toepassingsgericht onderzoek van andere financieringsvormen. Te denken valt aan VVE, Groenfonds, Revolving Fund etc.
- De agrarische ondernemer stimuleren we meer klimaat-, natuur- en recreatie-inclusieve verdienmodellen te ontwikkelen. De opgave om de CO₂-uitstoot te verminderen van diepe veenweidegebieden, zal leiden tot een vernatting. Gezien de steeds verder teruglopende aantallen broedvogels is het noodzakelijk dat het beheer van boerenlandvogels een impuls krijgt. We gaan daarom ook onderzoeken of de hele voedselketen hierin een grotere verantwoordelijkheid kan nemen; van producent tot consument.

Effectiever:

De provincie wil de personele bijdrage en financiële middelen met meer effect inzetten. Daarvoor is een rendement toolkit in ontwikkeling:

- Meetlat Groenrendement. De meetlat heeft tot doel te onderzoeken welke projecten en programma's het grootste maatschappelijke groenrendement opleveren. We kunnen de euro's immers maar één keer uitgeven.
- Meetlat beheerarrangementen: om effectief te kunnen sturen op provinciaal belang en ruimte te geven aan maatwerk maken we een limitatieve lijst van typen beheerarrangementen. Dit resulteert in overzicht en een efficiëntere samenwerking met onze partners.
- Meetlat administratieve lasten: Wanneer we zoveel mogelijk maatschappelijk rendement willen van groene tijd en geld, dan is het zaak onnodige bureaucratie te elimineren. Zowel voor onze partners die het resultaat boeken als voor de provincie zelf. De provincie werkt nog in 2018 een plan van aanpak uit met de partners, waarbij vertrouwen het vertrekpunt is.
- Leeromgeving effectiviteit van beheer. Beheer is het nieuwe realiseren. Niet al het beheer is echter even succesvol. Met onze partners starten we een programma om te leren van de beheerervaringen en good practices te laten schitteren. En kennis over effectief beheer te ontsluiten door het organiseren van beheerdersdagen voor terreinbeherende organisaties, kennisinstellingen, opdrachtgevers en groenbedrijven.

Adaptiever:

Netwerkend werken is de norm van de provincie. Door beter te anticiperen op ontwikkelingen en trends in de samenleving, klimaatveranderingen, de veranderende bevolkingssamenstelling en daarmee de vraag naar ontspanning, gezondheid en natuurbeleving wil de provincie adaptiever zijn. We willen meer gebruik maken bij het stellen van prioriteiten van de ervaringen van gebruikers en ondernemers. Zo kan voor de opgave boerenlandvogels samenwerking als adagium gelden en hoeven we alleen indien nodig 'door te pakken' op basis van juridisch bevoegdheden.

We gaan door verschillende doelgroepen user stories laten opstellen en met digitale technieken meer informatie verzamelen over het gebruik van de gebieden, landschappen en netwerken.

Bijzondere aandacht willen we geven aan de vraag van de veranderende bevolkingssamenstelling. Vooral de toename van het aandeel mensen met een migratieachtergrond en meer mensen van 60+ zal naar alle waarschijnlijkheid een verschuiving laten zien in de behoefte.

Proces

In onderstaand processchema staat in grote lijnen aangegeven hoe de Uitvoeringsagenda tot stand komt en voortschrijdend van karakter wordt. De uitvoeringsagenda zal jaarlijks worden herzien. De uitvoeringsagenda krijgt drie belangrijke functies:

1. Agenderen en vaststellen van de strategische agenda en de gebiedsagenda's
2. Herzien van sturingsarrangementen en het bouwen aan een meer effectieve governance

3. Prioriteren van de inzet van de provincie in geld (kaderbesluit), mensen (jaarplan) en de juridische interventies

Agenderen en vaststellen van de gebiedsagenda's

De uitvoeringsagenda is een product waarbij de provincie en de partners gezamenlijk een strategische agenda en een gebiedsagenda opstellen. Deze agenda zal daarmee een compleet beeld geven van de investeringen en het beheer die de Rijke Groenblauwe Leefomgeving tot stand brengen.

Met een interactieve kaart krijgen alle serieuze initiatiefnemers de gelegenheid hun initiatief te tonen en kunnen zo andere partners om (financiële) steun vragen.

Bij het opstellen van de agenda zal de provincie haar provinciaal belang scherp neerzetten. In de periode zomer 2018 gaat de provincie een ronde langs diverse gremia doen, om zicht te krijgen op de prioriteiten van onze partners en onze partners de gelegenheid te geven te anticiperen op de prioriteiten van de provincie.

Herzien van sturingsarrangementen en het bouwen aan een meer effectieve governance

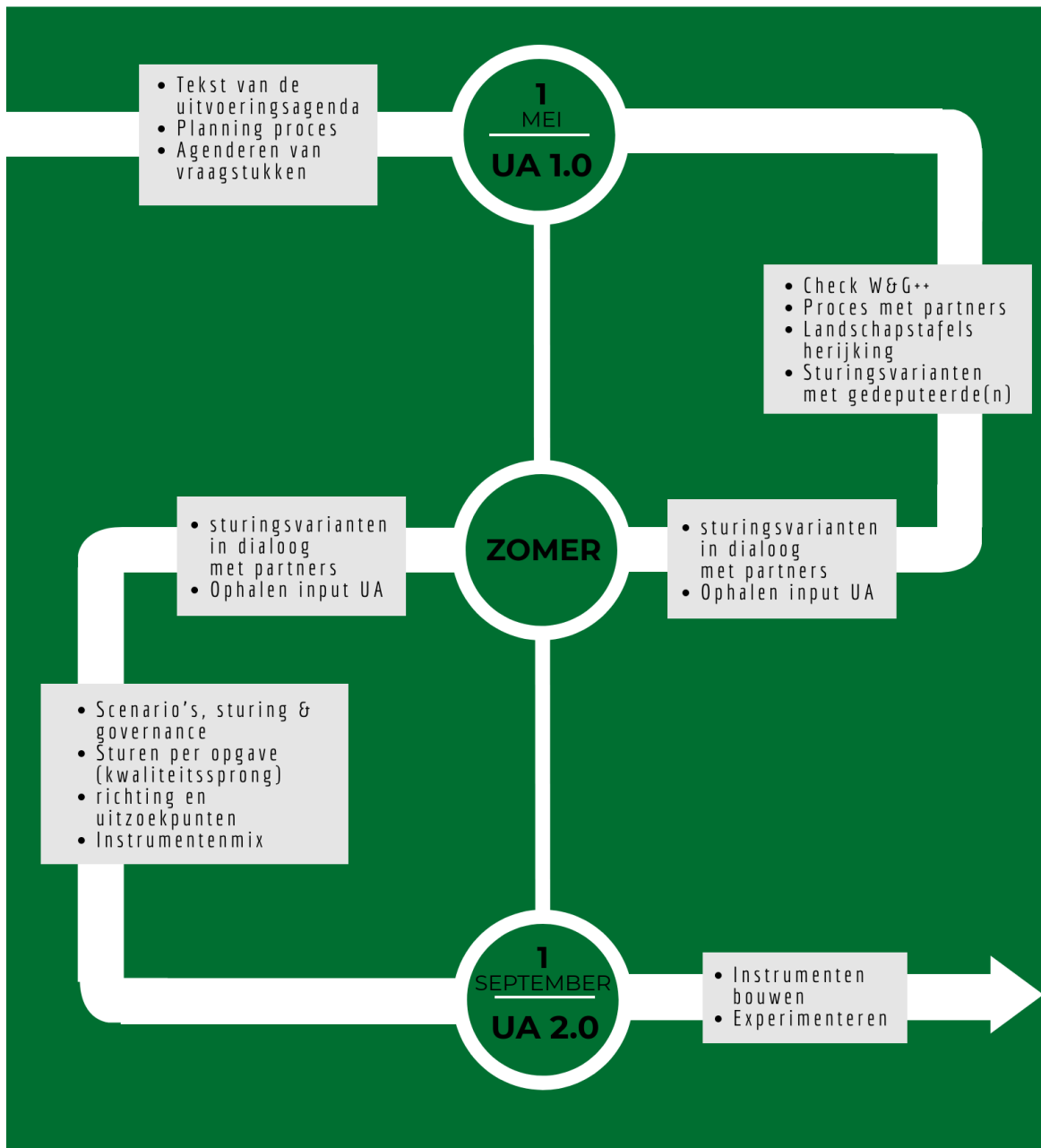
Om de inhoudelijke realisatiedoelen voortvarend te bereiken, zal de uitvoeringsagenda de sturing en governance zoals deze in de visie in grote lijnen is beschreven herzien, met als doel deze te vereenvoudigen en voor onze partners meer transparant te maken. In de strategische agenda is daarom een apart onderdeel opgenomen "partners in hun kracht zetten". Partners geven aan te vinden dat de provincie Zuid-Holland nog wel wat krachtiger de rug mag rechten. Ook doen zij de oproep aan de provincie om samen nieuwe verdienmodellen te ontwikkelen waarin ook het oude principe 'rood voor groen' in een nieuw jasje gegoten moet worden. De komende twee jaar gaan we de governance doorontwikkelen, waarbij de ervaringen van de Landschapstafels en regiegroepen, de opzet van twee Nationale Parken, de werking van de stuurgroep Groene Hart, het overleg met de Groene Partners en diverse sectorale overleggen herijkt worden en aangepast worden aan de eisen van effectieve samenwerking en sturing.

Prioriteren van de inzet van de provincie in geld (kaderbesluit), mensen (jaarplan) en juridische interventies

De provincie zal strakke keuzes maken hoe zij de rol van de provincie het meest effectief kan inzetten. Daarvoor zal de instrumentenmix herzien worden.

De uitvoeringsagenda is een bestuurlijk arrangement dat directe en juridisch bindende doorwerking zal krijgen in het subsidiestelsel van de provincie. Hiermee wordt het subsidiestelsel meer flexibel en kan meebewegen met de bestuurlijke keuzen in de uitvoeringsagenda. In de periode 2018 - 2019 worden voorstellen ontwikkeld om dit tot stand te brengen.

Daarnaast zal een belangrijk deel van de doorwerking van de groenblauwe ambities van de provincie in de omgevingsverordening, de kaderstellende kaart en beleidsregels zijn plaats moeten krijgen. Enerzijds zal dat een beschermende werking krijgen om de kwaliteit van natuur, groen en landschap te behouden, anderzijds kunnen bijvoorbeeld ecologische innovatiezones ruimte bieden aan initiatiefnemers om de ecologische kwaliteit te versterken in combinatie met een economische activiteit. Het ontwikkelen van bijvoorbeeld een groennorm in stedelijke gebieden vraagt ook de nodige inzet voor een nieuw juridische ontwerp.

CC

4. Strategische agenda

Waar leggen we de accenten op?

Disclaimer

Met deze strategische agenda doen we een openingsbod om prioriteiten te stellen in de eerste uitvoeringsperiode van de Rijke Groenblauwe leefomgeving. Wat doen we eerst en wat doen we later? En doen we de belangrijke dingen wel eerst en minder belangrijke dingen pas later?

In diverse overleggremia gaan we rond de zomer van 2018 na of deze prioriteiten voldoende overeenkomen met die van de partners. Daarbij wordt enerzijds gekeken of de ambitie groot genoeg is, maar ook of het volgens hen realistisch en haalbaar is. En natuurlijk wie het voortouw neemt.

Ook de provincie als één van de partners zal hierin scherpe keuzen gaan maken zodat we de inzet focussen.

Deze Uitvoeringsagenda 1.0 schets de eerste contouren van een agenda, maar zal pas rond 1 september een meer volledig beeld gaan geven. Wij nodigen daarom onze partners van harte uit met suggesties te komen.

De uitvoeringsagenda wordt voortschrijdend van karakter en beweegt enerzijds mee met bestuurlijke en politieke ambities en anderzijds met kansrijke initiatieven van onze partners.

De strategische agenda zou in theorie een wat langere houdbaarheid moeten hebben. Echter de verkiezingen in 2019 zullen ongetwijfeld tot een wijziging leiden. Met deze uitvoeringsagenda creëren we inzicht en overzicht en daarmee wordt sturing beter mogelijk.

Strategische agenda, prioriteiten voor de periode tot 2020 met een doorkijk naar 2025 (eerste bod)

De provincie stelt voor de komende jaren prioriteit te leggen op:

1. Kwaliteitssprong maken in gebieden
2. Kwaliteitssprong maken met groen blauwe corridors, zowel tussen groengebieden als de verbindingen met de stad
3. Naar duurzame groene circulaire economie
4. Naar een waterrijke leefomgeving
5. Partners in hun kracht zetten
6. Versterken drieluik onderzoek, communicatie en onderwijs
7. Bewoners en ondernemers 'eigenaar' van 'hun' groen

Prioriteiten een eerste bod	Initiatiefnemers in ieder geval	Effect op de ambities van de visie				
		Gezonde leef- omgeving	In en om de stad	Landschap & landbouw	Beheren, benutten en beschermen	Beleven en genieten
1. Kwaliteitssprong in natuur- en recreatiegebieden	TBO's, gemeenten, Dunea, Nationale Parken, PZH, waterschappen, etc	++	++	+	+++	+++
<p>De NNN is in 2027 gereed met 3.314 ha nieuw ingerichte gebieden</p> <p>De recreatiegebieden zijn ingericht en overgedragen aan de eindbeheerders</p> <p>Icoonsoorten actief stimuleren voor meer beleefbare biodiversiteit</p> <p>Herkenbare toegangspoorten voor de drie grote landschappen organiseren, w.o. 5 voor NP HD</p> <p>Investeren in meer dynamiek voor robuuste ecosystemen, w.o. verstuiving in zeereep en zandmotorachtige objecten</p> <p>Onderzoek en planvorming naar klimaat effecten op natuur</p> <p>Natuurkernen versterken met xx ha extra buffers, magneetplekken en netwerken</p> <p>Integraal gebiedsgericht kader ecosysteembenadering N2000 gebieden en omgeving</p> <p>Onderzoeken welke extra biodiversiteit nodig is om tot 100% PBL doelen te komen</p> <p>Beheereenheden optimaliseren</p> <p>KRW doelen gehaald</p> <p>N2000 doelen gehaald door maatregelen in beheerplannen</p> <p>Vergroten economische ontwikkelruimte door investeren in natuur</p> <p>Vergroten natuurbeleving en betrokkenheid door educatie, (digitale)communicatie en data</p> <p>Opstellen en uitvoeren van integrale, gebiedsgerichte en praktijkgerichte verbeterplannen voor boerenlandvogels.</p>						

Prioriteiten een eerste bod	Initiatiefnemers in ieder geval	Effect op de ambities van de visie				
		Gezonde leef-omgeving	In en om de stad	Landschap & landbouw	Beheren, benutten en beschermen	Beleven en genieten
2. Kwaliteitssprong groen blauwe corridors	TBO's, gemeenten, waterschappen, ondernemers, etc.	+++	+++	++	+++	+++
<p>123 km ecologische verbindingen</p> <p>Verkennen de 40 meest kansrijke klimaatcorridors van de steden naar de grote landschappen en Nationale Parken</p> <p>In zes regioprojecten van landschapspark Zuid Vleugel de verstedelijkingsopgave groen incl. en klimaat neutraal ontwerpen</p> <p>Scenario's voor effectieve groennorm met de steden ontwikkelen</p> <p>Fysieke en digitale vindbaarheid en toegankelijkheid van corridors vergroten</p> <p>250 vergroende bedrijfsterreinen in 2025, mn in de klimaatcorridors</p> <p>Routebureau regisseert en investeert in de integrale (w.o. natuur- en erfgoedbeleving) kwaliteitssprong van 7000 km netwerk.</p> <p>Rondom infra projecten een groen-blauwe aanpak ontwikkelen</p>						
3. Naar een duurzame, groene en circulaire economie	Ondernemers, koepels, sectororganisaties, gemeenten, PZH, financiële sector, voedselketen	++	+++	+++	++	+++
<p>Innovaties, kennisontwikkeling en proeftuinen in de landbouw- en voedselketen door sluiten kringlopen, regionale voedselketens en verdienmodellen biodiversiteit.</p> <p>Depoliseren natuur en economie door te investeren en innoveren in natuurinclusieve bedrijfsvoering (IQ)</p> <p>CO2 uitstoot en bodemdaling gebiedsgericht uitwerken (accepteren, remmen en stoppen).</p> <p>Pilot CO2 bank opzetten door ZHMNF</p> <p>Innovaties in de agriketen halveren de ecological footprint</p> <p>Innovatiecatalogus en ecologische innovatiezones (kansen kaart) voor natuurinclusief ondernemen en bouwen</p> <p>Kansenkaart energie innovaties die het landschap versterken</p> <p>Toeristische groeimarkt bouwt zelf aan meer water en natuur</p> <p>Vijf nieuwe groene cirkels</p> <p>Vernieuwingsnetwerk voedselketens groeit naar een zelfstandige netwerkorganisatie</p> <p>Mechanisme ontwikkelen om de stikstofdepositie meetbaar terug te dringen. De stikstof- producerende bedrijven zijn eigenaar van de oplossing. Een mechanisme om transitie te bevorderen, waarbij extra verschonende maatregelen worden beloofd met ontwikkelruimte.</p>						

Prioriteiten een eerste bod	Initiatiefnemers in ieder geval	Effect op de ambities van de visie				
		Gezonde leef- omgeving	In en om de stad	Landschap & landbouw	Beheren, benutten en beschermen	Beleven en genieten
4. Naar een waterrijke leefomgeving	RWS, waterschappen PZH, gemeenten, ondernemers, TBO's	+++	+++	+	+++	+++
<p>Ambitiekaart robuuste natuur meer waterdynamiek in de (voor)delta en rivieren (w.o. doorlaat Brouwersdam en Kierbesluit)</p> <p>Water DNA van Zuid Holland voor toerisme, natuur en erfgoed versterken en promoten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gastvrij en beleefbaar water - Smart Watermerk <p>Groene waterrecreatie</p> <p>Klimaatadaptiestrategie en - agenda in 2019: Meer groen en water als oplossing voor een gezonde stad</p> <p>Principes voor klimaatadaptief verstedelijken ontwerpen</p> <p>Aquatiscche onderwaternatuur op kaart in beeld brengen</p> <p>Voldoende locaties met zwemwaterkwaliteit, blauwalg problematiek oplossen</p> <p>Waterkwaliteit in de NNN is vrijwel vrij van bestrijdingsmiddelen en eutrofe stoffen.</p> <p>Ontsluiten van erfgoed daar waar waterschappen investeren in waterveiligheid of –beheer.</p>						
5. Partners in hun kracht zetten	Alle partners	+	+++	+++	+++	+++
<p>Ontwikkelen van moderne juridische en financiële samenwerkingsarrangementen met partners</p> <p>Taskforce per landschapsregio. Partners en PZH bepalen de norm voor een kwaliteitssprong</p> <p>Effectieve bestuurlijke governance in gebieden bouwen</p> <p>Kwaliteitseisen met zorgsector ontwerpen voor een gezonde stad</p> <p>Vijf pilots starten voor duurzame gebiedsontwikkeling (NL Greenlabel)</p> <p>Vijf experimenten met nieuwe kostendragers voor groen</p> <p>Faunabeleid herzien met de FBE's</p>						

Prioriteiten een eerste bod	Initiatiefnemers in ieder geval	Effect op de ambities van de visie				
		Gezonde leef- omgeving	In en om de stad	Landschap & landbouw	Beheren, benutten en beschermen	Beleven en genieten
6. Drieluik onderzoek, communicatie en onderwijs versterken		+++	+	++	++	+
Dashboard en kennisagenda “de Staat van groen en blauw 2018- 2025” Scenario’s boerenlandvogels Scenario’s meer kenmerkende biodiversiteit in ZH Healthcheck routenetwerken Vraagonderzoek voorzieningen gezien de veranderende bevolkingssamenstelling Vertalen ambitie van de gezonde leefomgeving naar een concreet programma						
7. Bewoners en ondernemers zijn eigenaar van “hun” groen		+++	+++	+	++	+++
Steden en PZH stimuleren het ontwikkelen van xx aantal groene schoolpleinen en/of stadslandbouw Bewonersgroepen en ondernemers stimuleren meer eigenaarschap te nemen voor groen, watergangen, dijken en parken, zonder dat de hoofdfunctie in het geding komt. 50 Tiny Forests in steden en dorpen van Zuid Holland Programma “Groen doet goed” voortzetten Soortenrijkdom in de stad groeit met enkele tientallen procenten (Steenbreek, bijenlandschappen, etc)						

5. Gebiedsagenda

Wat gaan we doen?

In dit hoofdstuk worden de strategische ambities en thematische opgaven uitgewerkt op gebiedsniveau. We sluiten aan bij de energie in gebieden en bijbehorende coalities en dragen via gebiedsprogramma's bij aan het realiseren van een Rijke Groenblauwe Leefomgeving.

In deze contour van de Uitvoeringsagenda zijn twee voorbeelden van gebiedsuitwerkingen opgenomen: Nationaal Park Hollandse Duinen en Landschapstafel Haringvliet. De komende maanden zal een verdere uitwerking plaatsvinden en zal blijken welke indeling onze sturingsfilosofie het beste ondersteunt.

Disclaimer

Dit betreft een eerste uitwerking ter illustratie van de opbouw van dit hoofdstuk. De voorbeelden zijn om die reden nog niet volledig.

Op basis van de ronde langs overlegtafels werken we dit hoofdstuk verder uit met onder meer: een prioriteitsstelling, concrete planning, financiële gegevens en taakverdeling.

CONTOURVERSIE

Voorbeeld Nationaal Park Hollandse Duinen			
Beschrijving gebied <i>Karakteristieken gebied</i>			
Samenwerkingsverband <i>Korte beschrijving samenwerkingsverband</i>			
Prioriteit 1: Kwaliteitssprong in natuur- en recreatiegebied			
Mijlpalen	Resultaten	Initiatiefnemers naast NPHD	2019 en later
In 50% van de kustlengte van Hollandse Duinen wordt dynamisch duinbeheer toegepast: er ontwikkelen embryonale duintjes of ontstaan kerven door wind en zee-invloeden.	<ul style="list-style-type: none"> - Aangepaste begrenzing N2000 duingebied op locaties waar embryonale duinen kansrijk zijn - Ruimte geven voor een dynamische zeereep door het verwijderen van begroeiing (zoals Helmgras) 	Duinbeheerders en waterschappen	2019: voorstel voor aanpassing N2000 begrenzing. Onderzoek waar nieuwe kerven mogelijk zijn. 2020: meer ruimte voor embryonale duinen, nieuwe kerven
Realisatie van 2 natuurstranden.	Afspraken over beheer van het strand (waar het strand onderdeel is van NatuurNetwerk Nederland) waarbij de natuurwaarde van het strand beter tot zijn recht komt. Evaluatie van de zandmotor geeft hier aanleiding toe. Dit zou ook een goede locatie zijn om als pilot op te pakken / uit te werken.	PZH	2019: starten met pilot beheer en gebruik afspraken Zandmotor Vanaf 2020: onderzoek waar beheer en gebruik afspraken nog meer wenselijk zijn, en uitwerking daarvan.
Zandmotorachtige zandsuppleties langs de kust van Hollandse Duinen.	Suppleties die niet alleen kustveiligheid dienen, maar ook een aangroeiende kust stimuleren met zo min mogelijk verstoring door de suppletie zelf	RWS	Na 2020: hierover met RWS (en andere partijen in POK) afspraken maken
Vijf robuuste natuurlijke verbindingen tussen kust en achterland.	Behouden bestaande en realiseren nieuwe robuuste natuurlijke verbindingen tussen kust en achterland (zie kaart).	Landschapstafels, MRDH	Vanaf 2020 realiseren van de robuuste natuurlijke verbindingen
Infrastructurele barrières worden onderzocht op koppelkansen met als doel om op de robuuste verbindingen op te lossen.	Infra structurele barrières tegengaan door koppelkansen te benutten (zie kaart)		2019: inventariseren koppelkansen en welke barrières eventueel opgelost kunnen worden.

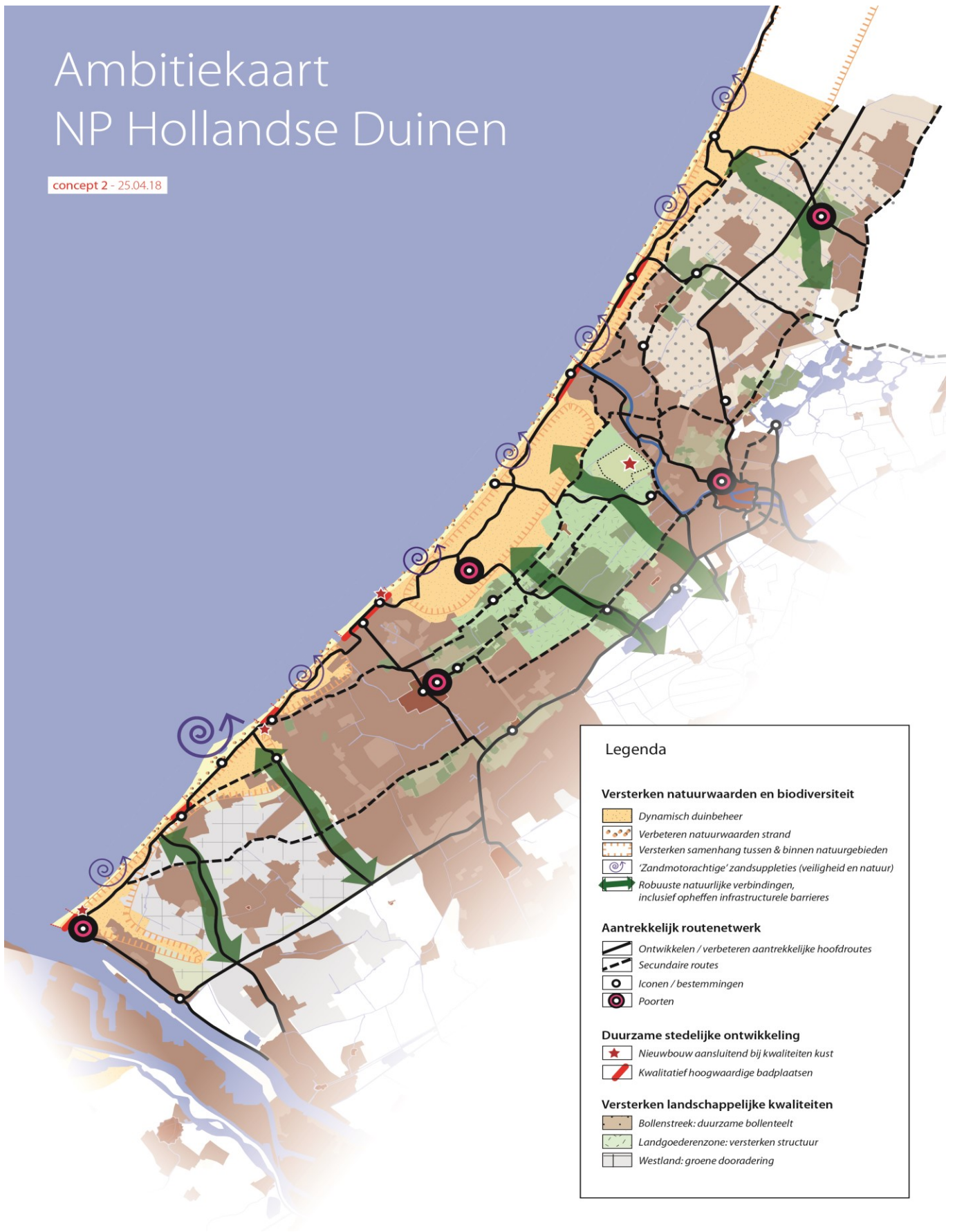
3 samenhangende robuuste natuurgebieden gerealiseerd.	In aaneengesloten natuurgebieden komen geen onnodige hekken en afrasteringen tussen gebieden van verschillende beheerders voor, er is eenheid in informatievoorziening aan bezoekers. Door samenwerking tussen natuurbeheerders (beheerders specialiseren zich) wordt kan hogere kwaliteit gerealiseerd worden.	natuurbeheerders	2019: afspraken samenwerking tussen beheerders en de rol van Hollandse Duinen hierbij Vanaf 2020: realisatie
Prioriteit 2: Kwaliteitssprong groenblauwe corridors			
Mijlpalen	Resultaten	Initiatiefnemers naast NPHD	2019 en later
Een samenhangend en aantrekkelijk recreatief route netwerk waarmee de poorten van het Nationaal Park Hollandse Duinen met iconen en bestemmingen zijn verbonden.	Zie kaart (wordt nog uitgewerkt in themakaart)	Landschapstafels, provincie overige partijen	2019: uitwerken van het routenetwerk dat voor Hollandse Duinen relevant is. 2020: kwaliteitsverbetering van dit route netwerk
Minimaal 20 iconen/ bestemmingen zijn gerealiseerd.	Interessante locaties voor bewoners van NP Hollandse Duinen (en toeristen) worden gerealiseerd/versterkt en herkenbaarheid van Hollandse Duinen wordt uitgedragen (ze vertellen een voor het park relevante verhaallijn) Ligging zie ambitiekaart	Landschapstafels, erfgoedtafels, gemeenten, overige initiatiefnemers i.s.m. Hollandse Duinen	2019 in kaart brengen welke iconen en bestemmingen het verhaal van Hollandse Duinen vertellen En realisatie vaneen enkel iconen/bestemmingen Vanaf 2020 realisatie
6 toegangspoorten tot Nationaal park Hollandse Duinen gerealiseerd.	Poorten zijn voor toeristen interessant, ze zijn goed bereikbaar over de weg of beter nog met openbaar vervoer. Poorten vertellen elk een ander verhaal over Hollandse Duinen. Je kunt er het Nationaal Park beleven en via aantrekkelijke routes de bestemmingen en iconen bereiken. Zie ambitiekaart	Landschapstafels, erfgoedtafels, gemeenten, overige initiatiefnemers i.s.m. Hollandse Duinen	In 2019 wordt toegangspoorten en bijpassende verhaallijnen benoemd. Vanaf 2020 realisatie
Nieuwbouw aansluitend bij kwaliteiten kust.	Nieuwe stedenbouwkundige ontwikkelingen in NP Hollandse Duinen sluiten aan bij kwaliteiten NP	gemeenten	doorlopend

Prioriteit 3: Naar een duurzame, groene en circulaire economie			
Mijlpalen	Resultaten	Initiatiefnemers naast NPHD	2019 en later
Bollenstreek: duurzame teelt, waarbij natuurlijke en landschappelijke waarde van het gebied wordt versterkt en chemische hulpmiddelen verdwijnen.		bollensector	2019: uitwerken ambities voor dit gebied Vanaf 2020: uitvoering
Landgoederen zone: Goed beheer landgoederen versterkt de natuur en landschappelijke waarde en beleefbaarheid van het erfgoed. Tegelijkertijd willen we het verdienmodel van de landgoederen met een toeristisch product versterken, waardoor de kwetsbare N2000 gebieden ontzien worden.			2019: uitwerken ambities voor dit gebied Vanaf 2020: uitvoering
Greenport Westland groeninclusief bouwen: Ondernemers nemen verantwoordelijkheid voor het realiseren van de groene dooradering van het gebied.			2019: uitwerken ambities voor dit gebied Vanaf 2020: uitvoering
Prioriteit 4: Naar een waterrijke metropool			
Mijlpalen	Resultaten	Initiatiefnemers naast NPHD	2019 en later
n.v.t.			

Prioriteit 5: Partners in hun kracht zetten			
Mijlpalen	Resultaten	Initiatiefnemers naast NPHD	2019 en later
Kwalitatief hoogwaardige badplaatsen.		gemeenten	doorlopend
Kwaliteitsimpuls verblijfsrecreatie.		provincie	2019 Onderzoek hoe het toenemend kusttoerisme geacommodeerd kan worden waarbij de kernkwaliteiten van Hollandse Duinen en de kustkwaliteiten uit het kustpact worden gerespecteerd en welke rol de provincie daarbij kan spelen. 2020 uitvoering van resultaten onderzoek.
Prioriteit 6: Drieluik van onderzoek, communicatie en onderwijs versterken			
Mijlpalen	Resultaten	Initiatiefnemers naast NPHD	2019 en later
n.v.t.			
Prioriteit 7: Bewoners en ondernemers zijn eigenaar van "hun" groen			
Mijlpalen	Resultaten	Initiatiefnemers naast NPHD	2019 en later
n.v.t.			

Ambitiekaart NP Hollandse Duinen

concept 2 - 25.04.18

Ambitiekaart NP Hollandse Duinen

concept 2 - 25.04.18

routenetwerk

Aantrekkelijk routenetwerk

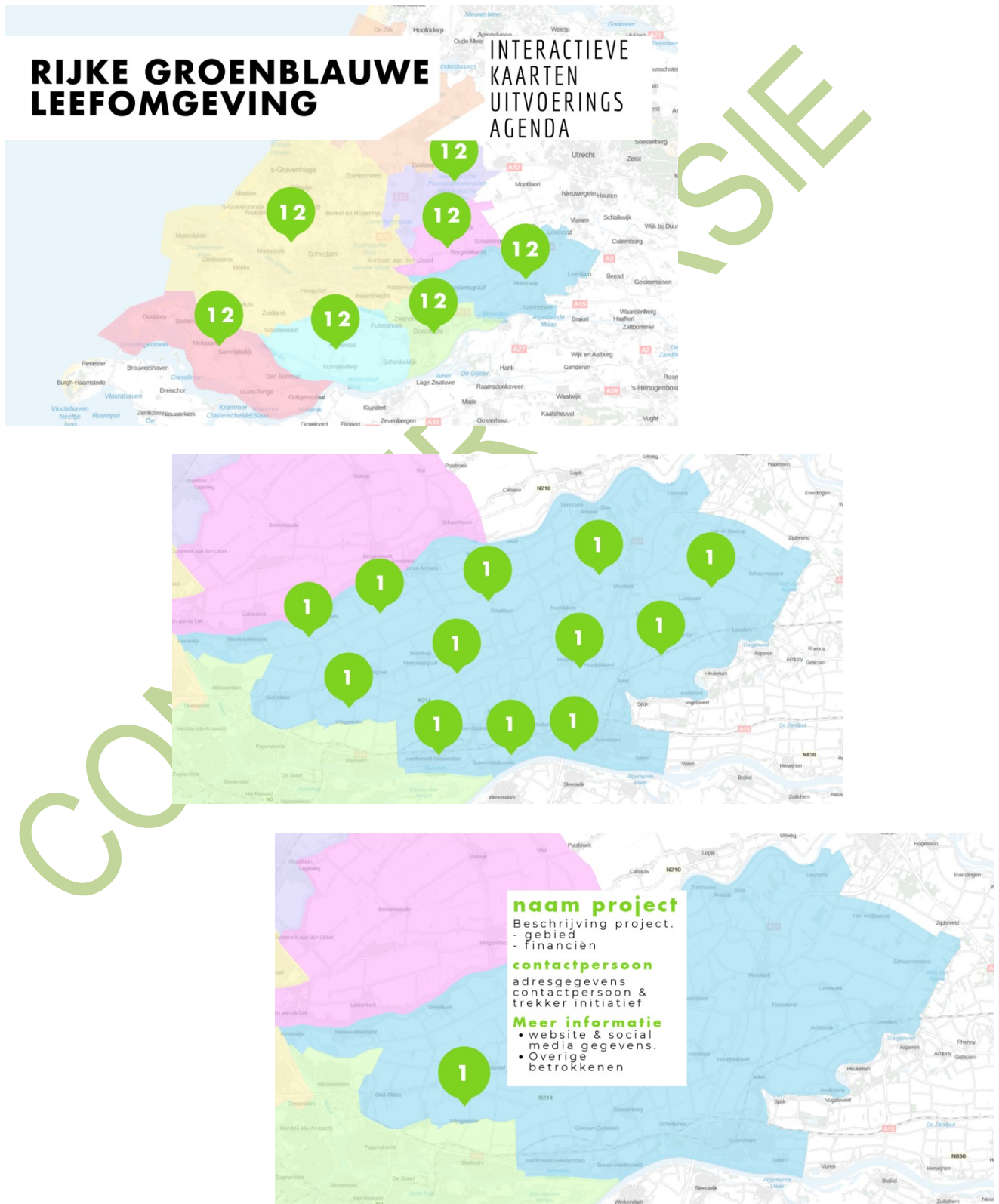
- Ontwikkelen / verbeteren aantrekkelijke hoofdroutes
- Kustroute: door de duinen
- Routes langs lange waterlijnen in het achterland
- Dwarsverbindingen tussen zee en binnenland
- Secundaire routes
- Iconen / bestemmingen
- Poorten
 - Hoek van Holland (Atlantikkwal)
 - Den Haag (landgoederen)
 - Meijndel (natuur, duinen)
 - Leiden (Limes)
 - Keukenhof (Bollenstreek)

Voorbeeld Landschapstafel Haringvliet					
Beschrijving gebied: Zuid-Hollandse deel van de NLDelta Nederlandse Delta Rust-, voedsel- en broedplek voor trekvogels en kustvogels Haringvlietsluizen Kwade Hoek Duingebied Tiengemeten Spuimonding Quackjeswater Scheelhoek Ventjagersplaten					
Samenwerkingsverband: Samenwerkingsverband tussen PZH, de gemeenten Hellevoetsluis, Nissewaard, Goeree-Overflakkee, Hoeksche Waard, Natuur- en recreatieschap Zuidwestelijke Delta, Droomfondsproject Haringvliet, Recron, IVN, Hoekschewaards Landschap, Waterschap Hollandse Delta, Het Watersportverbond Delta Noord, Vereniging Natuur en Landschap Goeree-Overflakkee en erfgoedtafel GO					
Prioriteit 1: Kwaliteitssprong in natuur- en recreatiegebied					
Mijlpalen	Resultaten	Initiatiefnemers	2019 en later		
Haringvliet als onderdeel van het Nationaal Park Biesbosch-Haringvliet Delta	<ul style="list-style-type: none"> • Kreeken en gorzenherstel rondom Spui • Ecologische verbindingzones (diverse projecten) • Buitendijkse Natuurontwikkeling HWW • Buitenzomerlandse polder • Herstel Schurvelingenlandschap 	<ul style="list-style-type: none"> • Divers HWL, NM • Divers • Ntb • SOHW • Goerree-Overflakkee 			
Versterken van de beleefbaarheid (door iconen) en bekendheid van het Haringvliet					
Verbeteren van de toegankelijkheid van het gebied					
Versterken van de drie toegangspoorten <ul style="list-style-type: none"> • Noordrand Goerree-Overflakke • Hellevoetsluis • Tiengemeten 					
Prioriteit 2: Kwaliteitssprong groenblauwe corridors					
Ambities	Mijlpalen	Resultaten	Initiatiefnemers	2019 en later	
Recreatieve verbindingen <ul style="list-style-type: none"> • Tiengemetepad • Waterbus 		<ul style="list-style-type: none"> • Rondje Haringvliet • Slis Pierschil • Quackstrand parkeerlandschap en promenade • Zuidrand Voorne Putten • Deltapoort Tiengemeten • Kwaliteitsimpuls havenhoofd Middelharnis • Overgang over dijk bij Camping 't Weergos • Stijger Oud-Beijerland t.b.v. verbinding Rhoonse 	<ul style="list-style-type: none"> • Divers • WNF/HWL • Hellevoetsluis • Divers • SOHW • Goerree-Overflakkee • ? • Goerree-Overflakkee 		

	<ul style="list-style-type: none"> Veer Recreatiesluis Haringvliet-Dirksland Indrukwekkende speeltoestellen geïnspireerd op de fauna van de Delta 	<ul style="list-style-type: none"> divers 	
Oevertoegankelijkheid			
Prioriteit 3: Naar een duurzame, groene en circulaire economie			
Mijlpalen	Resultaten	Initiatiefnemers	2019 en later
Natuurlijk wonen “Nieuwe Marken” – wonen in je eigen natuurgebied	Pilot eerste bekading ‘off the grid’ duurzaam wonen	Goeree-Overflakke	
Prioriteit 4: Naar een waterrijke metropool			
Mijlpalen	Resultaten	Initiatiefnemers	2019 en later
Versterken biodiversiteit door getijdenwerking <ul style="list-style-type: none"> • kwaliteitsimpuls watergangen en gorzen • kwaliteitsimpuls gebieden • kwaliteitsimpuls overig 			
Vergroten van biodiversiteit door vernatting en kreekherstel binnendijks	Zie “Kwaliteitssprong in natuur- en recreatiegebieden”	idem	
Prioriteit 5: Partners in hun kracht zetten			
Mijlpalen	Resultaten	Initiatiefnemers	2019 en later
Geen aanvullende acties			
Prioriteit 6: Drieluik van onderzoek, communicatie en onderwijs versterken			
Mijlpalen	Resultaten	Initiatiefnemers	2019 en later
Geen onderzoek voorgenomen			
Prioriteit 7: Bewoners en ondernemers zijn eigenaar van “hun” groen			
Mijlpalen	Resultaten	Initiatiefnemers	2019 en later
Geen aanvullende acties			

Interactieve kaarten

In de 2.0 versie van de Uitvoeringsagenda willen we interactieve kaarten opnemen, waar partners hun initiatief op kunnen plaatsen. Hiervoor zal een testkaart, zoals de samenwerkingskaart waterrecreatie, worden ontwikkeld, inclusief een instructie wie en welke initiatieven mag plaatsen. Op de volgende pagina's staat stap voor stap uitgelegd hoe de interactieve kaart is opgebouwd

6. Instrumentenmix

Hoe gaan we dit regelen?

Bij het realiseren van de ambities voor een Rijke Groenblauwe Leefomgeving wil de provincie de personele bijdrage en financiële middelen effectief inzetten. De provincie zal strakke keuzes maken hoe zij de rol van de provincie het meest effectief kan inzetten. Daarvoor zal de instrumentenmix herzien worden.

Nog aan te vullen!

Programmatische instrumenten

Ten behoeve van de beoogde strategische keuzes in de programmering van initiatieven en projecten is in de loop van 2017 binnen de provincie Zuid-Holland een zogeheten 'Meetlat Groenrendement' ontwikkeld. Deze meetlat beoogt het maatschappelijk rendement van de groene euro's (investeringen en beheer) te vergroten. De ontwikkelde systematiek geeft handvatten voor het voeren van het goede gesprek bij het voorbereiden van projecten / programma's en ondersteunt bij het maken van (financiële) keuzes.

Met het instrument Meetlat Groenrendement wordt aan de hand van geformuleerde criteria afgewogen in welke mate een initiatief bijdraagt aan de geformuleerde beleidsdoelen. Met het vaststellen van de nieuwe visie Rijke Groenblauwe leefomgeving treden verandering op in de geformuleerde beleidsdoelen.

De Meetlat Groenrendement is in eerste aanleg ontwikkeld binnen de ambtelijke organisatie van de provincie Zuid-Holland. Bij het aanpassen aan de veranderde beleidsdoelen wordt de methodiek gelijktijdig ook doorontwikkeld, waarbij de externe samenwerkingspartners worden betrokken.

Nog aan te vullen!

Beheerarrangementen

Om effectief te kunnen sturen op provinciaal belang en ruimte te geven aan maatwerk maken we een limitatieve lijst van typen beheerarrangementen.

Nog aan te vullen!

Administratieve lasten

Wanneer we zoveel mogelijk maatschappelijk rendement willen van groene tijd en geld, dan is het zaak onnodige bureaucratie te elimineren.

Nog aan te vullen!

Juridische instrumenten

De provincie wil een subsidiestelsel dat zo flexibel mogelijk kan meebewegen met de bestuurlijke keuzes in de uitvoeringsagenda.

Nog aan te vullen!

7. Financiën

Met welke middelen gaan we dit regelen?

Nog toe te voegen!

CONTOURVERSIE